

ОГЛЯД

V Міжнародної наукової конференції

«Актуальні проблеми нумізматики у системі спеціальних галузей історичної науки»

21-22 червня 2018 року на базі Державного історико-культурного заповідника «Меджибіж» було проведено V Міжнародну наукову нумізматичну конференцію «Актуальні проблеми нумізматики в системі спеціальних галузей історичної науки».

Організаторами конференції виступили Інститут історії України НАН України, Інститут археології НАН України, ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», Центральноукраїнський національний технічний університет, Національна спілка краєзнавців України, Національний музей історії України, ДІКЗ «Меджибіж» та Університет у Білостоку.

Участь у конференції взяли 64 науковці, краєзнавці, аспіранти, експерти-мистецтвознавці та колекціонери із 7 країн: України, Польщі, Словаччини, Румунії, Молдови, Білорусі та Росії, в тому числі 10 докторів габілітованих та 12 кандидатів наук (докторів філософії).

Цьогорічне наукове зібрання відбулося у стінах давньої фортеці у місті Меджибожі, де зустрілися професори та викладачі ВНЗ з Кропивницького, Переяслава-Хмельницького, Білостоку, Вроцлава, Харкова, Києва, Глухова, наукові співробітники музеїв Києва, Мінська, Світловодська та Одеси, вчені дослідницьких інститутів Братислави, Кишинєва, а також фахівці з бібліотечної справи та мистецтвознавчої експертизи. Варто підкреслити, що цього року учасники конференції представляли не лише широку географію, а й різноманітний професійних склад.

Наукове зібрання вітальним словом відкрили директор ДІКЗ «Меджибіж» **Олег Погорілець**, доктор історичних наук, професор, академік, ректор ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» **Віктор Коцур**, доктор історичних наук, професор Центральноукраїнського національного технічного університету **Василь Орлик**.

Хвилиною мовчання всіма учасниками конференції було вшановано пам'ять про видатного українського археолога, доктора історичних наук, професора, члена-кореспондента НАН України, заступника директора Інституту археології НАН України – **Гліба Івакіна**.

Пленарне засідання розпочалося з доповіді доктора габілітованого, професора Університету в Білостоку **Кшиштофа Філіпова** на тему: «Ігнацій Цейзик – епізод фальшивомонетництва у Меджибожі на Поділлі», яку можна відзначити як найбільш близьку до тематики зібрання та місця проведення конференції – давнього Меджибожа. На пленарному засіданні також були виголошені доповіді **Віктора Коцура** на тему: «Португал Богемії з колекції Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника» та **Василя Орлика** – «Скарб ольвійських «борисфенів» із с. Яселка Очаківського району Миколаївської області». Велику цікавість науковців викликала доповідь доктора габілітованого, старшого наукового співробітника Інституту культурного спадку Академії наук Молдови **Лілії Дергачевої**, яка присвячувалася питанню датування ранніх монетних емісій молдавського володаря Петра I Мушата, що відкрило низку раніше невідомих сторінок в нумізматиці Молдавського князівства. Актуальність заявленої теми та глибокий аналіз матеріалу, здійснений автором на основі багаторічного та поглибленого вивчення значного за кількістю скарбу цих монет, спричинилися до тривалої змістовної дискусії.

До завершення пленарного засідання організаторами та учасниками конференції було презентовано нові нумізматичні видання. Доктором історичних наук, професором **Василем Орликом** та доктором історичних наук, професором, академіком **Віктором Коцуром**, доктором габілітованим, професором **Кшиштофом Філіповим** та кандидатом історичних наук

Андрієм Бойком-Гагаріним було презентоване нове вітчизняне професійне фахове видання – перший номер журналу *«Український Нумізматичний Щорічник»*. Учасники конференції дізналися про виникнення ідеї започаткувати журнал, мету його видання та цілі редакційної колегії. До авторства було запрошено всіх, хто займається дослідженнями у сфері нумізматики на високому професійному рівні. Крім того, нові досягнення були представлені: президентом Словацького нумізматичного товариства **Збишеком Шустеком**, а саме новий випуск популярного нумізматичного журналу *«Numizmatika»*; **Максимом Загребою**, головним редактором журналу *«Нумізматика і Фалеристика»*, представлено новий випуск журналу та нові нумізматичні каталоги; науковими співробітниками Одеського археологічного музею **Іриною Корпусовою** та **Тетяною Кокоржицькою** презентовано новий випуск наукового видання музею – *«Записки нумізматики і торевтики»*.

Доктором габілітованим, професором **Кшиштофом Філіповим** було вручено медалі директору ДІКЗ «Меджибіж» **Олегу Погорільцю** та доктору історичних наук, професору **Василю Орлику** за вагомий внесок у розвиток нумізматики та історичної науки.

Далі робота конференції продовжилася у трьох секціях: «Нумізматика доби Античності та Середньовіччя», «Нумізматика Нового та Новітнього часу», «Спеціальні історичні дисципліни».

Відмінністю цього річного наукового зібрання стало висвітлення його учасниками надзвичайно широкого спектру актуальних для сучасної нумізматики тем як у географічному, так і хронологічному вимірах. У доповідях були представлені такі надзвичайно важливі для сучасної України тематики, як: нумізматика античного Північного Причорномор'я; нумізматичні колекції державних музеїв – їх найбільш цінні експонати, склад та історія походження; приватна підробка грошей в Україні від доби Античності до Першої світової війни; монети часів Київської Русі, Волинського та Подільського князівств, монети Садгори, грошові реформи в Російській імперії, листування відомих нумізматів, бофони та нагороди УПА, сучасна українська нумізматика, а також питання мистецтвознавчої експертизи нумізматичних колекцій в Україні.

Активними дискусіями супроводжувались доповіді **Ростислава Саввова** про фальшиву печатку князя Корибута, **Світлани Орлик** про джерела дослідження історії грошового обігу в Галичині та Закарпатті під час російської окупації вказаного регіону в роки Першої світової війни, **Роксани Ваврчак** про топографію знахідок монет середньовічної Богемії на території сучасної Польщі. Сенсаційні матеріали про нові знахідки з майстерні нелегального виготовлення денаріїв Римської імперії було представлено **Олександром Надвірняком** та **Олегом Погорільцем**.

Значна кількість учасників цього річного наукового зібрання була представлена науковцями Національного музею історії України в Києві, делегацію з 9 науковців очолив кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник сектору нумізматики **Андрій Бойко-Гагарін**. Фахівцями провідного історичного музею країни були презентовані актуальні питання з історії формування нумізматичних колекцій, побутування грошово-лічильних найменувань, нові надходження до колекції музею, а також унікальні матеріали з нумізматичного та сфрагістичного зібрань музею.

Конференція завершилася підведенням підсумків цього річного наукового зібрання, проведення наступної конференції заплановано на 2020 рік.

Тези доповідей конференції опубліковано ще до початку окремим збірником, найкращі розширені матеріали рекомендовано для публікації у другому номері журналу *«Український Нумізматичний Щорічник»*.

Олег Погорілець

Фото 1. Вітальне слово директора ДІКЗ “Меджибіж” Олега Погорільця на пленарному засіданні.
На фото зліва: Василь Орлик, Віктор Коцур, Олег Погорілець, Кшиштоф Філіпов;

Фото 2. Вітальне слово ректора ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ ім. Г. Сковороди»
Віктора Коцура;

Фото 3. Виставка результатів нових археологічних пошуків на Поділлі, присвячена знахідкам монет Риму та їх фальсифікатів;

Фото 4. Олександр Надвірняк та Збішек Шустек оглядають монети.

Фото 5. Спільне фото учасників конференції.